

امکان‌سنجی تنظیم بازار تخم‌مرغ و گوشت مرغ در سال ۱۳۸۶

محمد رحیم احمدوند*، آسیه قاسمی** و ذبیح‌ا... نجف‌پور***

اهمیت کالاهای اساسی در سبب هزینه خانوارها و ضرورت افزایش امکان دسترسی مصرف‌کنندگان به ویژه اقشار کم درآمد، همچنین لزوم حمایت از تولیدکنندگان این کالاها و تأثیر عرضه و تقاضای آنها بر برخی شاخصهای اقتصادی نظیر تورم، به اجرای طرح تنظیم بازار کالاهای اساسی منتهی شد. با توجه به هزینه‌های قابل توجه اجرای این طرح، پیش‌بینی روند عرضه و تقاضای کالاهای مشمول به منظور افزایش ضریب موفقیت آن در تنظیم بازار کالاهای اساسی و پاسخگویی سریع به تحولات بازار این اقلام به‌ویژه در مقاطع خاص می‌تواند مفید باشد. در مقاله حاضر به منظور امکان‌سنجی تنظیم بازار گوشت مرغ و تخم‌مرغ، روند تولید، مصرف و مازاد (کمبود) کالاهای یاد شده به تفکیک ماهانه در سال ۱۳۸۶ براساس روند سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۱ و فرض ثبات عوامل اثرگذار بر بازار این کالاها بررسی شده است. نتایج بررسی نشان می‌دهد که در مورد گوشت مرغ به استثنای دو ماه (مهر و آبان) در سایر ماهها مازاد تولید وجود خواهد داشت. در مورد تخم‌مرغ نیز در شش ماهه اول سال، مازاد تولید و در شش ماهه دوم حداقل میزان هزار تن کسری وجود خواهد داشت. با توجه به امکان ذخیره‌سازی گوشت مرغ و تخم‌مرغ، خرید و ذخیره‌سازی مازاد تولید در ماههای کم مصرف و عرضه آنها در مقاطعی که تولید، پاسخگویی نیاز جامعه نیست و بازار این کالاها با احتمال افزایش قیمت و بحران روبروست، می‌تواند در راستای تنظیم بازار آنها مفید باشد.

واژه‌های کلیدی: تنظیم بازار، کالاهای اساسی، مقاطع خاص، مازاد (کمبود)، ذخیره‌سازی.

۱. مقدمه

به دلیل اهمیت کالاهای اساسی در سبب هزینه خانوارهای ایرانی به ویژه دهکهای پایین درآمدی، به منظور تسهیل دسترسی افراد، این کالاها همواره مشمول حمایت‌های دولت مانند مداخله در بازار آنها با هدف تنظیم آن بوده است. این سیاست به ویژه با هدف حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در برابر نوسانات قیمت حاصل از عوامل مختلف است. از این‌رو طرحی به نام طرح تنظیم بازار در دستور کار وزارت بازرگانی قرار گرفته و هر سال اقداماتی مانند خرید مازاد تولید در

* مدیر کل دفتر تحقیقات و سیاست‌های بخشهای تولیدی، معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی

** کارشناس ارشد معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی

*** کارشناس ارشد معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی

هنگام کاهش تقاضا، ذخیره، واردات و عرضه در مواقع کمبود کالا و افزایش قیمت، در راستای تحقق اهداف طرح انجام شده است. کالاهای کشاورزی مشمول این طرح شامل محصولات کشاورزی نظیر گندم، برنج، جو، ذرت، شکر، روغن نباتی، گوشت قرمز، گوشت مرغ، تخم مرغ، نارنگی، پرتقال، سیب درختی، سیب زمینی و پیاز بوده است. به طور کلی افزایش قیمت اغلب این اقلام به دلیل نبود تعادل عرضه و تقاضای حاصل از افزایش تقاضا در مناسبت‌های ویژه، همزمان نبودن عرضه و تقاضا، نبود ظرفیتهای لازم عرضه برای پاسخگویی همزمان به فزونی تقاضا در مقاطع خاص است.

افزایش تقاضا و ایجاد بحران در بازار اقلامی مانند گوشت مرغ و تخم مرغ بیشتر در مقاطع خاصی از مصرف رخ می‌دهد. با توجه به الگوی مصرف، مقاطع بحرانی این اقلام، مناسبت‌های ویژه‌ای نظیر ماه مبارک رمضان، ایام محرم، بازگشت حجاج و ایام پایانی سال است. تجربه طرح تنظیم بازار به روشنی همزمانی این فعالیتها با بحران در بازار آنها را تأیید می‌کند. بنابراین بررسی مقاطع خاص در مورد اقلام مورد نظر و پیش‌بینی شرایط آنها در این مقاطع می‌تواند در مقابله با وقوع بحران در بازار آنها مفید باشد. از این رو در این مقاله جهت پیش‌بینی وضع گوشت مرغ و تخم مرغ، برآورد شکاف تولید و مصرف (عرضه و تقاضا) و پیش‌بینی تمهیدات مؤثر در مقاطع خاص در سال ۱۳۸۶، وضعیت تولید، مصرف و مازاد (کمبود) آنها به تفکیک ماهانه مورد بررسی قرار می‌گیرد. لازم به یادآوری است برای پیش‌بینی وضع اقلام مورد نظر در سال ۱۳۸۶ از دو روش استفاده شده است. در روش اول برآوردها براساس روند تغییرات ماهانه تولید نسبت به ماه قبل و فرمول میانگین رشد حسابی طی سالهای (۱۳۸۵-۱۳۸۱) محاسبه شده است. در روش دوم روند تولید هر ماه نسبت به ماه مشابه سال قبل بررسی و براساس متوسط نرخ رشد هندسی آن در سالهای مورد نظر، ارقام سال ۱۳۸۶ پیش‌بینی شده است.

۲. بررسی وضع تخم مرغ طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۱ و پیش‌بینی آن در سال ۱۳۸۶

۲-۱. تولید تخم مرغ

طی سالهای اخیر تولید تخم مرغ روند افزایشی داشته و از ۵۴۷ هزار تن در سال ۱۳۸۱ به حدود ۶۶۷ هزار تن در سال ۱۳۸۵ رسیده است. طی سالهای ۱۳۸۴-۱۳۸۱ به‌طور متوسط بیشترین میزان تولید ماهانه در ماههای اسفند و بهمن بوده است. به‌طور کلی روند تولید ماهانه طی این سالها نشان می‌دهد که در ماههای سرد سال (نیمه دوم) تولید تخم مرغ افزایش و با شروع دوره گرما از میزان آن کاسته می‌شود. (جدول شماره ۱)

با توجه به ماهیت تولید تخم مرغ و پرورش مرغ تخم‌گذار، فرآیند جوجه‌ریزی و تولید انبوه و قابل عرضه به بازار نیازمند یک دوره پنج ماهه است. به این معنی که اولین مرحله تولید تخم مرغ سه ماه پس از اولین جوجه‌ریزی است که تخم مرغ تولید شده به دلیل ریز بودن قابلیت عرضه به بازار

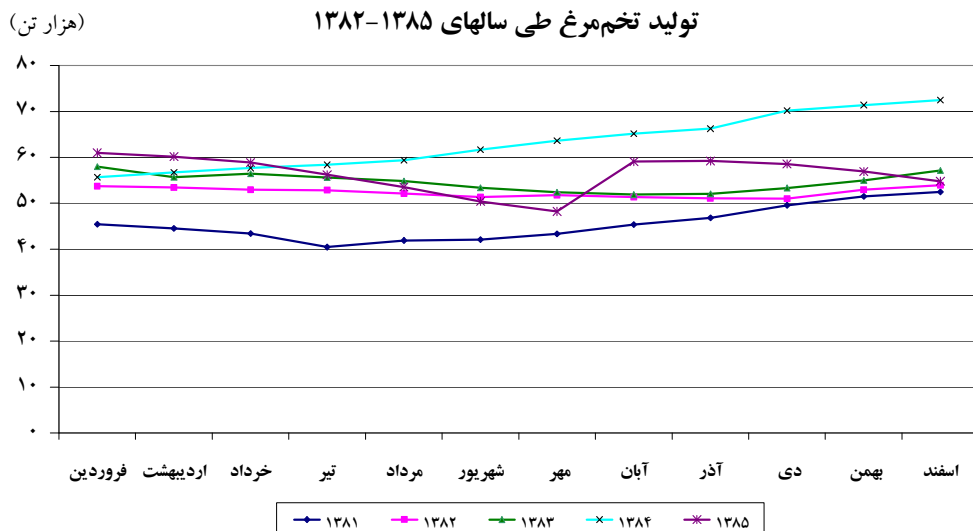
امکان‌سنجی تنظیم بازار تخم‌مرغ و گوشت مرغ ... ۲۳

نداشته و پس از آن طی دو ماه، تولید انبوه آغاز و تا حدود یک سال ادامه می‌یابد. به این ترتیب به‌طور مثال جوجه‌ریزی انجام شده در اردیبهشت ماه از مرداد به بعد وارد بازار می‌شود و تا حدود مرداد سال آینده ادامه دارد. با شیوع آنفولانزای مرغی در کشورهای همسایه و احتمال انتقال آن به واحدهای مرغداری داخل کشور در ماههای پایانی سال ۱۳۸۴ و ادامه آن در سال ۱۳۸۵، جوجه‌ریزی توسط واحدهای تولیدی با ناطمینانی و احتمال ضرر و زیان و حتی ورشکستگی تعدادی از تولیدکنندگان مواجه شد. این امر موجب تعطیلی و متوقف شدن روند تولید در برخی از واحدها و کاهش تولید در مرغداری‌ها شد. از این‌رو تخم‌مرغ حاصل از جوجه‌ریزی اواخر سال ۱۳۸۴ و اوایل سال ۱۳۸۵ که می‌باید حداکثر از تیر ماه وارد بازار می‌شد، با کمبود مواجه شده و این امر مهم‌ترین دلیل کاهش تولید به ویژه در ماههای آخر سال ۱۳۸۵ در مقایسه با سال قبل است.

جدول شماره ۱. تولید ماهانه تخم‌مرغ طی سالهای

(هزار تن)					
(۱۳۸۱-۱۳۸۵)					
ماه	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
فروردین	۴۵/۴	۵۳/۷	۵۸	۵۵/۷	۵۵/۷
اردیبهشت	۴۴/۶	۵۳/۵	۵۵/۷	۵۶/۸	۶۰/۲
خرداد	۴۳/۴	۵۳	۵۶/۴	۵۷/۷	۵۸/۹
تیر	۴۰/۵	۵۲/۹	۵۵/۶	۵۸/۴	۵۶/۲
مرداد	۴۱/۹	۵۲/۱	۵۴/۸	۵۹/۴	۵۳/۶
شهریور	۴۲/۱	۵۱/۴	۵۳/۴	۶۱/۷	۵۰/۴
مهر	۴۳/۴	۵۱/۸	۵۲/۴	۶۳/۷	۴۸/۲
آبان	۴۵/۴	۵۱/۳	۵۱/۹	۶۵/۲	۵۹/۱
آذر	۴۶/۸	۵۱/۱	۵۲/۱	۶۶/۲	۵۹/۲
دی	۴۹/۶	۵۱	۵۳/۳	۷۰/۲	۵۸/۵
بهمن	۵۱/۵	۵۳	۵۵	۷۱/۴	۵۶/۹
اسفند	۵۲/۵	۵۴	۵۷/۱	۷۲/۵	۵۴/۸
جمع	۵۴۷/۱	۶۲۸/۸	۶۵۵/۷	۷۵۸/۹	۶۷۷

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی، معاونت امور دام

۲-۲. مصرف (نیاز) تخم‌مرغ

با افزایش تولید تخم‌مرغ در سالهای اخیر، مصرف سرانه این کالا از هفت کیلوگرم در سال ۱۳۸۱ به نه کیلوگرم در سال ۱۳۸۵ رسیده است. در حال حاضر با این میزان مصرف سرانه و جمعیت کشور، کل نیاز (مصرف) تخم‌مرغ، سالیانه حدود ۶۳۰/۵ هزار تن است. با توجه به اینکه آمار دقیقی از مصرف ماهانه این کالا موجود نیست، فرض شده که مصرف آن طی تمامی ماهها یکنواخت بوده و به طور میانگین و یکسان در ماههای سال توزیع شده است. بر این اساس میزان مصرف ماهانه از ۵۰/۲ کیلوگرم در سال ۱۳۸۲ به حدود ۶۳ کیلوگرم در سال ۱۳۸۵ رسیده است. (جدول شماره ۲)

جدول شماره ۲. مصرف ماهانه تخم‌مرغ

طی سالهای ۱۳۸۲-۱۳۸۵ (هزار تن)				ماه
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	فروردین
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	اردیبهشت
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	خرداد
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	تیر
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	مرداد
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	شهریور
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	مهر
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	آبان
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	آذر
۵۲/۵۳	۵۱/۷۳	۴۲/۵	۴۱/۸	دی

ادامه جدول شماره ۲

ماه	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
بهمن	۴۱/۸	۴۲/۵	۵۱/۷۳	۵۲/۵۳
اسفند	۴۱/۸	۴۲/۵	۵۱/۷۳	۵۲/۵۳
جمع	۵۰۱/۶	۵۱۰	۶۲۰/۷۶	۶۳۰/۳۶

مأخذ: محاسبه شده براساس ارقام مصرف سرانه و جمعیت

۲-۳. صادرات تخم‌مرغ

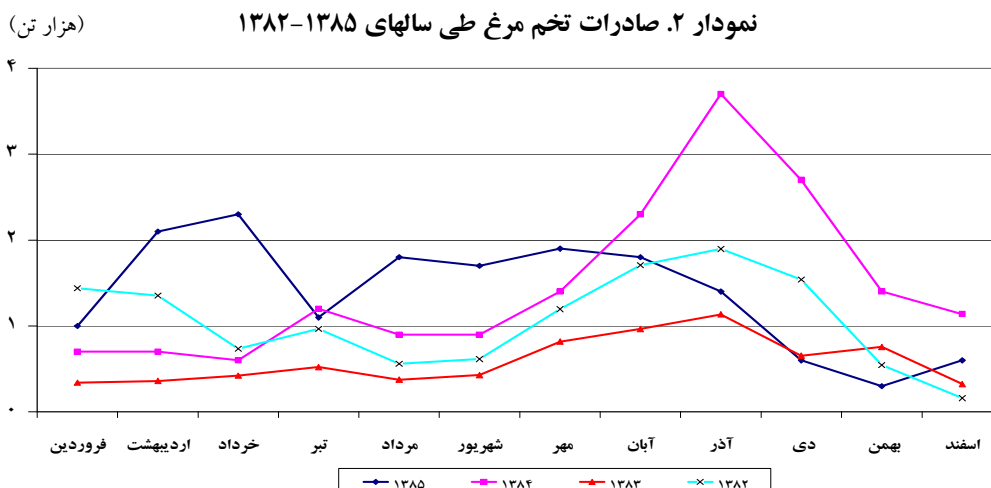
با توجه به افزایش ظرفیتهای تولید در داخل، بعضی از ماههای سال (ماههای گرم) که تقاضای (مصرف) تخم‌مرغ کاهش می‌یابد، امکان صدور بخشی از تولید فراهم می‌شود. براساس جدول شماره (۳)، طی سالهای ۱۳۸۲-۱۳۸۵ در مجموع حدود ۴۹ هزار تن تخم‌مرغ صادر شده که سهم ناچیزی (کمتر از دو درصد) از کل تولید است.

جدول شماره ۳. صادرات ماهانه تخم‌مرغ

طی سالهای ۱۳۸۲-۱۳۸۵ (هزار تن)

ماه	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
فروردین	۱/۴	۰/۳	۰/۷	۱
اردیبهشت	۱/۴	۰/۴	۰/۷	۲/۱
خرداد	۰/۷	۰/۴	۰/۶	۲/۳
تیر	۱	۰/۵	۱/۲	۱/۱
مرداد	۰/۶	۰/۴	۰/۹	۱/۸
شهریور	۰/۶	۰/۴	۰/۹	۱/۷
مهر	۱/۲	۰/۸	۱/۴	۱/۹
آبان	۱/۷	۱	۲/۳	۱/۸
آذر	۱/۹	۱/۱	۳/۷	۱/۴
دی	۱/۵	۰/۷	۲/۷	۰/۶
بهمن	۰/۵	۰/۸	۱/۴	۰/۳
اسفند	۰/۲	۰/۳	۱/۱	۰/۶
جمع	۱۲/۷	۷/۱	۱۷/۶	۱۶/۶

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران

۲-۴. پیش‌بینی میزان تولید و مصرف تخم‌مرغ در سال ۱۳۸۶ الف- روش اول

در این روش روند تغییرات تولید (ماهانه) نسبت به ماه قبل محاسبه و سپس براساس فرمول میانگین رشد حسابی طی سالهای ۱۳۸۱-۱۳۸۵، مقدار آن در ماههای سال ۱۳۸۶ پیش‌بینی شده است. بر این اساس و با فرض ثبات همه عوامل اثرگذار و تداوم وضع موجود، میزان تولید حدود ۶۴۰/۸ هزار تن خواهد بود که در مقایسه با میزان تولید سال ۱۳۸۵ حدود ۵/۴ درصد کاهش خواهد یافت. روند تولید ماهانه آن مانند سالهای قبل و بیشترین میزان آن در سه ماه پایانی سال خواهد بود.

در مورد پیش‌بینی تولید در سال ۱۳۸۶، با توجه به اینکه تعدادی از واحدهای تولید تخم‌مرغ در پی احتمال شیوع بیماری آنفولانزای مرغی و تحمل زیان تعطیل شده‌اند، چنانچه این نگرانی در ماههای ابتدایی سال ۱۳۸۶ ادامه یابد، به عبارت دیگر با حذف فرض ثبات وضع موجود و مداخله دادن این عامل تهدیدکننده صنعت مرغداری و خارج شدن تعدادی از تولیدکنندگان از این صنعت، تولید سال ۱۳۸۶ به مراتب کمتر از میزان پیش‌بینی شده خواهد بود. به ویژه چنانچه جوجه‌ریزی در پنج ماهه اول سال به میزان کافی صورت نگیرد. با توجه به افزایش مصرف در شش ماهه دوم، با افزایش شکاف تولید و مصرف و در پی آن با افزایش قیمت در این دوره روبرو خواهیم بود.

با توجه به الگوی مصرف تخم‌مرغ در کشور و تجربه تنظیم بازار این کالا، مصرف آن بیشتر در شش ماهه دوم افزایش یافته و در ماههای گرم سال به مراتب کمتر است. همان‌گونه که گفته شد به دلیل نبود آمار مصرف ماهانه، فرض شده است کل مصرف به طور یکنواخت طی سال توزیع می‌شود. از این رو با فرض نبود افزایش مصرف سرانه (نه کیلوگرم) و جمعیت (۷۱/۱۳ میلیون نفر) در سال ۱۳۸۶، میزان تقاضا حدود ۶۴۰ هزار تن (متوسط ماهانه حدود ۵۳/۳ هزار تن) خواهد بود. از

امکان‌سنجی تنظیم بازار تخم‌مرغ و گوشت مرغ ... ۲۷

آنجا که تعمیم مصرف یکسان در تمام ماهها با توجه به الگوی مصرف تخم‌مرغ، خطای بررسی را افزایش می‌دهد، تلاش شده است براساس این الگو و تجربه تنظیم بازار این کالا، ماههای پر مصرف تعیین و براساس آن با توجه به روند تولید، مقاطع بحرانی آن پیش‌بینی شود. در نتیجه براساس این واقعیت که میزان مصرف در نیمه دوم سال به مراتب بیش از نیمه اول است فرض شده ۶۰ درصد مصرف در شش ماهه دوم صورت گیرد. با این فرض کل نیاز در شش ماهه دوم حدود ۳۸۴ هزار تن و ماهانه ۶۴ هزار تن خواهد بود.

جدول شماره (۴) تولید، مصرف و مابه‌التفاوت این دو (مازاد یا کمبود) را براساس نتایج روش اول نشان می‌دهد. براساس جدول یاد شده و نمودار مربوط به آن، میزان تولید با روندی ملایم و کاهش اندکی در ماههای تیر تا آبان، از ۶۳ هزار تن به حدود ۵۷ هزار تن در پایان سال می‌رسد. با چنین روندی از تولید، از ابتدای سال تا شهریور میزان تولید ماهانه بیش از مصرف بوده و با شروع مهر و افزایش مصرف، کمبود تخم‌مرغ تا پایان سال، ادامه و منحنی مصرف (البته با کمی اختلاف) بالاتر از منحنی تولید خواهد بود. به عبارت دیگر در شش ماهه اول با مازاد تولید و در شش ماهه دوم با کمبود (مازاد نیاز) مواجه خواهیم بود. نکته در خور تأمل در جدول یاد شده میزان قابل توجه کمبود در سه ماهه پاییز (به میزان جمعاً ۳۳ هزار تن) است.

لازم به یادآوری است که اوج مصرف تخم‌مرغ در شش ماهه دوم است ولی ماه مبارک رمضان از مقاطع بحرانی و افزایش تقاضای آن بوده و شروع این ماه در سال ۱۳۸۶ در نیمه دوم شهریور خواهد بود. به این ترتیب احتمال اینکه کمبود تخم‌مرغ و افزایش تقاضا از نیمه دوم شهریور آغاز شود دور از انتظار نیست. نکته دیگر اینکه ابتدا این وضع با فرض ۶۰ درصد مصرف در نیمه دوم پیش‌بینی شده و چنانچه این نسبت به ۷۰ درصد افزایش یابد (فرضی دور از واقعیت نیست) احتمال دارد تولید داخل در شش ماهه دوم سال کافی نباشد.

دوم اینکه مصرف سرانه در همه ماهها به صورت ثابت در نظر گرفته شده درحالی که در عمل ممکن است در برخی از ماهها میزان مصرف بیش از سایر ماهها باشد. به‌طور مثال مهرماه مصادف با ماه مبارک رمضان، میزان تقاضای تخم‌مرغ به مراتب بیش از آبان است که مصادف با مقطع خاصی از مصرف این کالا نمی‌باشد. با این ملاحظات و با فرض تحقق روند تولید پیش‌بینی شده، فزونی تقاضا نسبت به تولید در شش ماهه دوم به ویژه اواخر تابستان و اوایل پاییز و افزایش قیمت آن قابل پیش‌بینی و محتمل است. با توجه به اینکه صنعت مرغداری (تولید تخم‌مرغ) با تهدیدهایی مانند آنفولانزای مرغی در سال ۱۳۸۴ و اوایل سال ۱۳۸۵ مواجه بود و احتمال ادامه خطر انتقال آن در سال ۱۳۸۶ وجود دارد، لازم است روند تولید ماهانه و امکان پاسخگویی آن به میزان تقاضا و تنظیم بازار تخم‌مرغ با وسواس بیشتری برنامه‌ریزی شود.

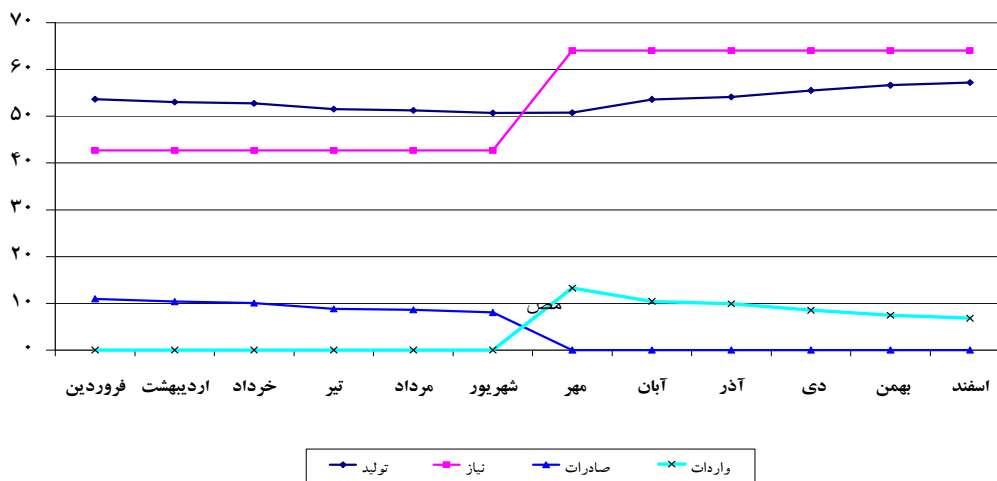
با توجه به اینکه در حدود چهار ماه از سال (خرداد تا شهریور) تقاضای تخم‌مرغ پایین است، مازاد تولید می‌تواند به صادرات اختصاص یابد. هر چند با توجه به قطعی بودن شکاف تولید و مصرف در ماههای پایانی سال و امکان نگهداری تخم‌مرغ در سردخانه‌های مجهز تا سه ماه، برای تنظیم بازار این کالا لازم است مازاد (ماههای تیر تا شهریور) به جای اختصاص به صادرات توسط متولی تنظیم بازار از تولیدکنندگان خریداری و برای پوشش شکاف تولید و نیاز پیش‌بینی شده، در صورت افزایش قیمت (بحران) در ماههای پرتقاضا وارد بازار شود.

جدول شماره ۴. پیش‌بینی تولید، مصرف و مازاد (کمبود)

تخم‌مرغ در سال ۱۳۸۶ (روش اول) (هزار تن)			
ماه	تولید (۱)	مصرف (۲)	مازاد (کمبود) (۱-۲)
فروردین	۵۳/۶	۴۲/۶۸	۱۰/۹
اردیبهشت	۵۳	۴۲/۶۸	۱۰/۳
خرداد	۵۲/۷	۴۲/۶۸	۱۰
تیر	۵۱/۵	۴۲/۶۸	۸/۸
مرداد	۵۱/۳	۴۲/۶۸	۲۱/۴
شهریور	۵۰/۷	۴۲/۶۸	۸
مهر	۵۰/۸	۶۴/۰۲	-۱۳/۲
آبان	۵۳/۶	۶۴/۰۲	-۱۰/۴
آذر	۵۴/۱	۶۴/۰۲	-۱۰
دی	۵۵/۵	۶۴/۰۲	-۸/۵
بهمن	۵۶/۶	۶۴/۰۲	-۷/۴
اسفند	۵۷/۲	۶۴/۰۲	-۶/۸
جمع	۶۴۰/۶	۶۴۰/۲	۳/۱

مأخذ: محاسبات تحقیق

نمودار ۳. پیش‌بینی تولید، نیاز و مازاد (کمبود) تخم‌مرغ در سال ۱۳۸۶ (روش اول) (هزار تن)

ب- روش دوم

در این روش روند تولید در هر ماه نسبت به ماه مشابه سال قبل، بررسی و براساس متوسط نرخ رشد (هندسی) ماهانه آن در سالهای ۱۳۸۱-۱۳۸۵، میزان تولید، نیاز و مازاد (کمبود) ماهانه سال ۱۳۸۶ برآورد شده است.

براساس اطلاعات جدول شماره (۵) کل تولید تخم‌مرغ در این روش حدود ۷۱۴/۸ هزار تن خواهد بود که در مقایسه با تولید سال ۱۳۸۵ حدود ۵ تا ۶ درصد بیشتر است. در این روش برخلاف روش اول، روند تولید از ابتدای سال تا مهر کاهشی و پس از آن تا دی دوباره افزایش و در دو ماه پایانی سال کاهش خواهد یافت. در شش ماهه اول میزان تولید بیش از مصرف و در شش ماهه دوم به رغم افزایش تولید، به دلیل رشد تقاضا، میزان تولید تا پایان سال کمتر از مصرف و بازار تخم‌مرغ به ویژه در مهر با کمبود روبرو خواهد بود.

براساس مصرف و تولید پیش‌بینی شده در این روش، میزان مازاد حدود ۷۴/۶ هزار تن است که حدود ۷۴ هزار تن بیش از روش اول خواهد بود. براساس نتایج این روش کمبود عرضه (تولید) بیشتر در ماه مهر و اسفند است، از این رو می‌توان با خرید و ذخیره مازاد تولید در ماههای تابستان و عرضه آن در شش ماهه دوم (که تولید کفاف مصرف را نمی‌دهد)، از کمبود محصول، افزایش قیمت و وقوع بحران در بازار این کالا جلوگیری کرد.

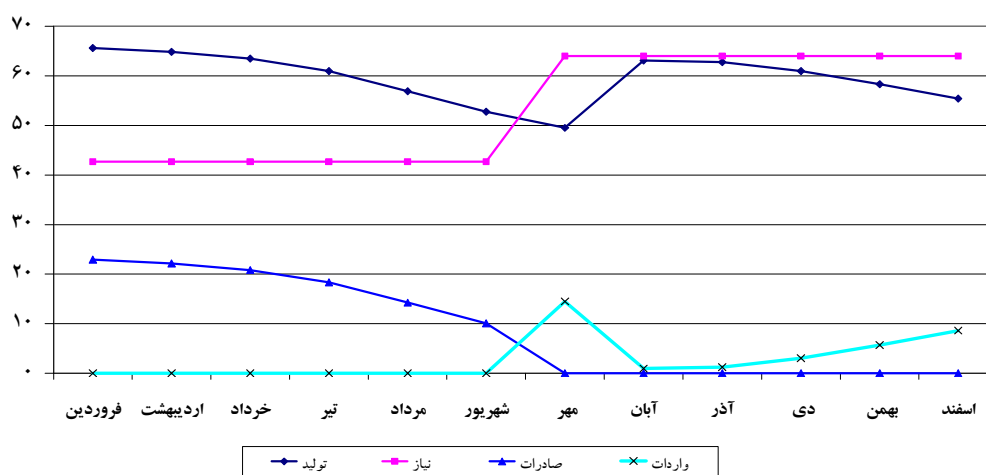
جدول شماره ۵. تولید، مصرف و مازاد (کمبود) تخم‌مرغ

در سال ۱۳۸۶ (روش دوم) (هزار تن)

ماه	تولید (۱)	مصرف (۲)	مازاد (کمبود) (۱-۲)
فروردین	۶۵/۶	۴۲/۶۸	۲۲/۹
اردیبهشت	۶۴/۹	۴۲/۶۸	۲۲/۲
خرداد	۶۳/۵	۴۲/۶۸	۲۰/۸
تیر	۶۱	۴۲/۶۸	۱۸/۳
مرداد	۵۶/۹	۴۲/۶۸	۱۴/۲
شهریور	۵۲/۷	۴۲/۶۸	۱۰/۱
مهر	۴۹/۵	۶۴/۰۲	-۱۴/۵
آبان	۶۳/۱	۶۴/۰۲	-۰/۹
آذر	۶۲/۸	۶۴/۰۲	-۱/۳
دی	۶۱	۶۴/۰۲	-۳
بهمن	۵۸/۳	۶۴/۰۲	-۵/۷
اسفند	۵۵/۴	۶۴/۰۲	-۸/۶
جمع	۷۱۴/۷	۶۴۰/۲	۷۴/۵

مأخذ: محاسبات تحقیق

نمودار ۴. پیش‌بینی تولید، مصرف و مازاد (کمبود) تخم‌مرغ در سال ۱۳۸۶ (روش دوم) (هزار تن)

۲-۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

به منظور پیش‌بینی وضع تخم‌مرغ در سال ۱۳۸۶، میزان تولید، نیاز و مازاد (کمبود) آن به دو روش، محاسبه و امکان تنظیم بازار آن با توجه به وضع تولید، بیشتر برای جلوگیری از افزایش قیمت و بروز بحران در بازار بررسی شد.

در روش اول متغیر تولید در هر ماه در مقایسه با ماه قبل براساس روند زمانی ۱۳۸۵-۱۳۸۱ محاسبه و سپس با استفاده از فرمول متوسط نرخ رشد حسابی وضع آن در هر یک از ماههای سال ۱۳۸۶ پیش‌بینی شد. در روش دوم نرخ رشد متغیرهای مورد نظر در هر یک از ماههای سال نسبت به ماه مشابه آن در سال قبل، براساس فرمول میانگین هندسی، محاسبه و سپس براساس متوسط نرخ رشد ماهانه دوره زمانی ۱۳۸۵-۱۳۸۱، وضع ماهانه آن در سال ۱۳۸۶ پیش‌بینی شد. لازم به یادآوری است برای پیش‌بینی میزان مصرف، مصرف سرانه در کل جمعیت کشور که براساس نتایج آخرین سرشماری (۱۳۸۵) محاسبه شد، ضرب گردید. از سوی دیگر میزان مازاد (کمبود)، معادل مابه‌التفاوت تولید و مصرف ماهانه است. جدول شماره (۶) نتایج هر یک از روشها را نشان می‌دهد.

در روش اول، کل تولید (۶۴۰/۸ هزار تن) حدود ۷۴ هزار تن کمتر از روش دوم است و صرف نظر از تفاوت میزان تولید، روند آن نیز در هر دو روش متفاوت است. به این معنی که در روش اول میزان تولید، روند کم و بیش یکنواختی داشته و در ماههای پایانی سال افزایش می‌یابد. در روش دوم علاوه بر نوسان قابل توجه، میزان تولید در ماههای پایانی سال به مراتب کمتر از ماههای ابتدایی سال است. با توجه به الگوی مصرف تخم‌مرغ و افزایش تقاضا در شش ماهه دوم، فرض شده است ۶۰ درصد مصرف در این شش ماهه صورت گیرد. با این فرض در هر دو روش از فروردین تا شهریور، مازاد تولید و در شش ماه دوم بازار تخم‌مرغ با کمبود روبرو خواهد بود. مازاد تولید در روش اول به مراتب بیش از روش دوم است. در ماههای مازاد تولید نسبت به مصرف، امکان صادرات (ذخیره‌سازی) حدود ۵۶ هزار تن در روش اول و ۱۰۸ هزار تن در روش دوم فراهم است و برعکس در شش ماهه پایان سال به دلیل کمبود تولید، نیاز به تأمین کمبود از محل عرضه ذخیره به بازار ضروری است.

براساس نتایج به‌دست آمده، روش دوم که میزان تولید بیش از روش اول و شکاف مازاد تولید و مصرف در ماههای مازاد تولید بیشتر و شکاف مازاد مصرف و تولید در ماههای پر تقاضا کمتر است، چشم‌انداز مساعدتر و اطمینان‌بخش‌تری را به نمایش می‌گذارد، هرچند در روش اول پیش‌بینی تولید، کمتر از روش دوم و اختلاف بین تولید و نیاز در ماههای کم تقاضا (مازاد تقاضا) نیز کمتر و در ماههای پر مصرف (کمبود تولید) بیش از روش دوم است. بنابراین نتایج روش اول چشم‌انداز نامطلوب‌تری از بازار تخم‌مرغ در سال ۱۳۸۶ در مقایسه با روش دوم به نمایش می‌گذارد. با توجه به خارج شدن برخی از تولیدکنندگان از چرخه تولید به دنبال احتمال شیوع آنفولانزای

مرغی و در صورت بروز دوباره این بیماری در اوایل سال ۱۳۸۶، همچنین وابستگی این صنعت به واردات دان مرغ و در نتیجه نوسان قیمت‌های جهانی، به منظور آمادگی بیشتر و سریع‌تر در پاسخ به بحران احتمالی در بازار این کالا، نخست، پیشنهاد می‌شود روش اول مبنای اقدامات قرار گیرد (به عبارت دیگر چشم‌انداز نامطلوب‌تر ملاک برنامه‌ریزی باشد). دوم، با عنایت به امکان ذخیره کردن تخم مرغ حداقل به مدت سه ماه، مازاد تولید در ماه‌های کم تقاضا (ماه‌های گرم سال) توسط متولی تنظیم بازار خریداری و ذخیره و در ماه‌های پرمصرف در صورت کافی نبودن تولید داخلی به منظور پوشش مطمئن تر شکاف عرضه و تقاضا و حمایت از تولیدکننده و جلوگیری از ضرر و زیان حاصل از کمبود تقاضا در ماه‌های کم مصرف به بازار عرضه شود. لازم به یادآوری است که نتایج یادشده با فرض ثبات شرایط موجود بوده و در صورت ورود مجدد برخی از واحدهای تولیدی که در اثر شیوع بیماری آنفولانزای مرغی از صنعت خارج شده بودند، می‌توان به کاهش شکاف تولید و مصرف، امیدوار و شرایط متعادل‌تر و مطلوب‌تری را متصور شد.

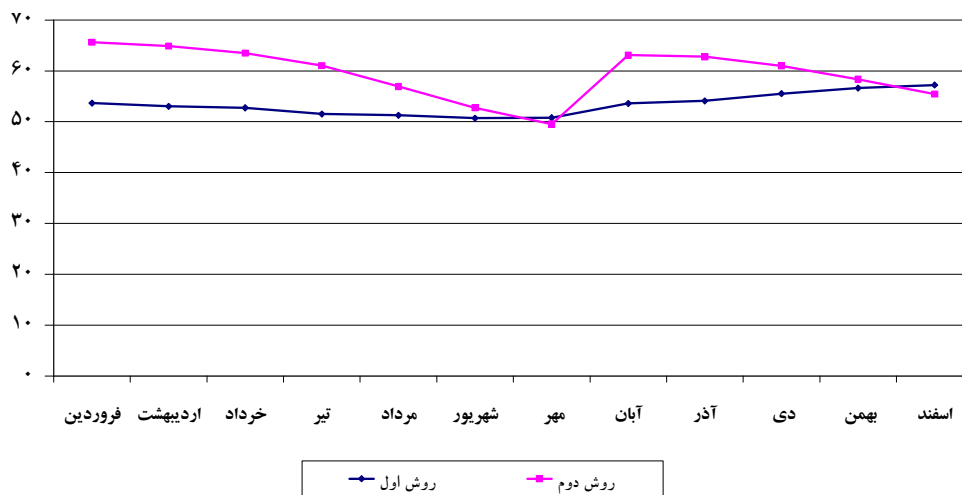
جدول شماره ۶. برآورد میزان تولید، صادرات و مصرف تخم مرغ در سال ۱۳۸۶ (هزار تن)

ماه	روش اول		روش دوم		مصرف (۳)
	تولید (۱)	مازاد (کمبود) (۱-۳)	تولید (۲)	مازاد (کمبود) (۲-۳)	
فروردین	۵۳/۶	۱۰/۹	۶۵/۶	۲۲/۹	۴۲/۶۸
اردیبهشت	۵۳	۱۰/۳	۶۴/۹	۲۲/۲	۴۲/۶۸
خرداد	۵۲/۷	۱۰	۶۳/۵	۲۰/۸	۴۲/۶۸
تیر	۵۱/۵	۸/۸	۶۱	۱۸/۳	۴۲/۶۸
مرداد	۵۱/۳	۲۱/۴	۵۶/۹	۱۴/۲	۴۲/۶۸
شهریور	۵۰/۷	۸	۵۲/۷	۱۰/۱	۴۲/۶۸
مهر	۵۰/۸	-۱۳/۲	۴۹/۵	-۱۴/۵	۶۴/۰۲
آبان	۵۳/۶	-۱۰/۴	۶۳/۱	۰/۹	۶۴/۰۲
آذر	۵۴/۱	-۱۰	۶۲/۸	-۰/۱۳	۶۴/۰۲
دی	۵۵/۵	-۸/۵	۶۱	-۰/۳	۶۴/۰۲
بهمن	۵۶/۶	-۷/۴	۵۸/۳	-۵/۷	۶۴/۰۲
اسفند	۵۷/۲	-۶/۸	۵۵/۴	-۸/۶	۶۴/۰۲
جمع	۶۴۰/۶	۲۳/۱	۷۱۴/۷	۷۴/۵	۶۴۰/۲

مأخذ: محاسبات تحقیق

۳۳ امکان‌سنجی تنظیم بازار تخم‌مرغ و گوشت مرغ ...

نمودار ۵. مقایسه پیش‌بینی تولید تخم‌مرغ در سال ۱۳۸۶ در روش اول و دوم (هزار تن)

۳. بررسی وضع گوشت مرغ طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۱ و پیش‌بینی آن در سال ۱۳۸۶

۳-۱. تولید گوشت مرغ

طی سالهای اخیر با افزایش ظرفیت واحدهای مرغداری، تولید گوشت مرغ با بیش از ۴۴/۴ درصد رشد از حدود ۹۴۲ هزار تن در سال ۱۳۸۱ به حدود ۱۳۶۰ هزار تن در سال ۱۳۸۵ رسید. با توجه به جدول شماره (۷) میزان تولید در اردیبهشت و خرداد هر سال (به استثنای سال ۱۳۸۴) کاهش و سپس روندی صعودی را تا اوایل نیمه دوم سال طی کرده است.

جدول شماره ۷. میزان تولید ماهانه گوشت مرغ

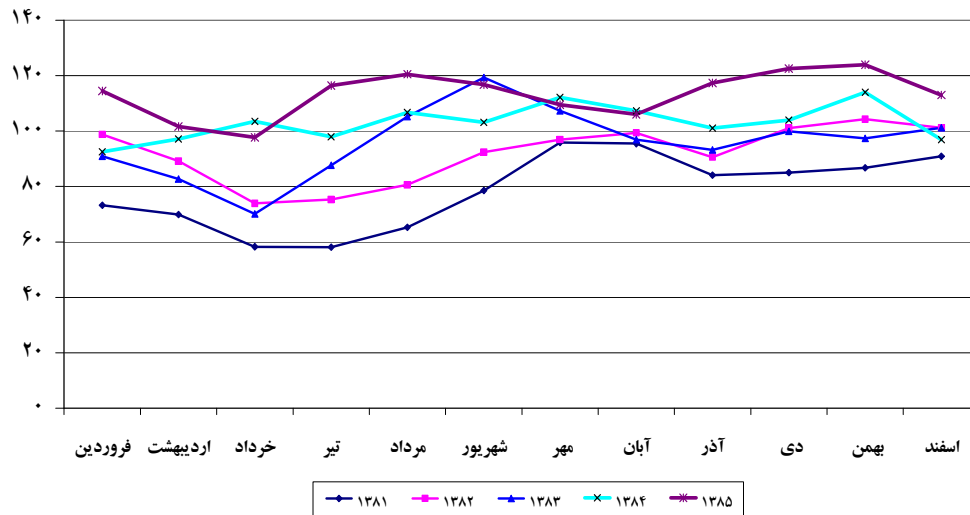
طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۱ (هزار تن)					
ماه	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
فروردین	۷۳/۳	۹۸/۷۹	۹۰/۹۷	۹۲/۵	۱۱۴/۴۶
اردیبهشت	۶۹/۸۸	۸۹/۱۶	۸۲/۷۲	۹۷/۲۲	۱۰۱/۶۸
خرداد	۵۸/۲۶	۷۳/۹۲	۷۰/۱۵	۱۰۳/۵۴	۹۷/۷۳
تیر	۵۸/۰۸	۷۵/۲۹	۸۷/۷۲	۹۷/۹۷	۱۱۶/۵
مرداد	۶۵/۲۶	۸۰/۶۵	۱۰۵/۲۸	۱۰۶/۷۸	۱۲۰/۵۵
شهریور	۷۸/۵۸	۹۲/۴	۱۱۹/۳۲	۱۰۳/۱۷	۱۱۶/۸
مهر	۹۵/۹	۹۷	۱۰۷/۳۵	۱۱۲/۱۴	۱۰۹/۵۶
آبان	۹۵/۴۸	۹۹/۴	۹۶/۹۳	۱۰۷/۳۴	۱۰۶/۰۳
آذر	۸۴/۱۱	۹۰/۶	۹۳/۲۶	۱۰۱/۱۴	۱۱۷/۳۵

ادامه جدول شماره ۷

ماه	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵
دی	۸۵/۰۱	۱۰۱/۱۲	۹۹/۹۳	۱۰۴	۱۲۲/۶
بهمن	۸۶/۷۵	۱۰۴/۳۵	۹۷/۴	۱۱۴	۱۲۴
اسفند	۹۰/۹۸	۱۰۱/۲۲	۱۰۱/۲۳	۹۷	۱۱۳
جمع	۹۴۱/۵۹	۱۱۰۳/۹	۱۱۵۲/۲۶	۱۲۳۶/۸	۱۳۶۰/۳

مأخذ: وزارت جهاد کشاورزی، معاونت امور دام

نمودار ۶. تولید گوشت مرغ در سالهای ۱۳۸۱-۱۳۸۵ (هزار تن)

۲-۳. مصرف گوشت مرغ

نیاز سالیانه گوشت مرغ با احتساب مصرف سرانه ۱۴ کیلوگرم در سالهای ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ معادل ۱۶/۵ کیلوگرم در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ محاسبه شده است. با توجه به نبود آمار مصرف ماهانه فرض شده است میزان مصرف گوشت مرغ طی ماههای سال یکسان بوده و به صورت میانگین طی سال توزیع شده است. جدول شماره (۸) روند مصرف کل گوشت مرغ را طی سالهای ۱۳۸۲-۱۳۸۵ نشان می‌دهد. براساس فرض یادشده میزان مصرف گوشت مرغ از ۹۳۶/۳ هزار تن در سال ۱۳۸۲ به ۱۱۵۵/۷۲ هزار تن در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است.

جدول شماره ۸. مصرف ماهانه گوشت مرغ

طی سالهای ۱۳۸۲-۱۳۸۵ (هزار تن)				ماه
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	فروردین
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	اردیبهشت
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	خرداد
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	تیر
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	مرداد
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	شهریور
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	مهر
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	آبان
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	آذر
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	دی
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	بهمن
۹۶/۳۱	۹۴/۸۴	۷۹/۲۴	۷۸/۰۲۵	اسفند
۱۱۵۵/۷۲	۱۱۳۸/۰۸	۹۵۰/۸۸	۹۳۶/۳	جمع

مأخذ: محاسبه شده براساس ارقام مصرف سرانه و جمعیت

۳-۳. واردات و صادرات گوشت مرغ

به دلیل تفاوت اندک میزان تولید و مصرف سالیانه گوشت مرغ، میزان واردات و صادرات آن دارای روند مشخصی نبوده و با توجه به شرایط خاص صورت می‌گیرد، ولی به‌طور کلی به دلیل افزایش ظرفیتهای تولید در سالهای اخیر، تقریباً تمام نیاز کشور از منابع داخلی تأمین و نرخ خودکفایی آن حدود ۱۰۰ درصد بوده است.

۳-۴. پیش‌بینی تولید و مصرف گوشت مرغ در سال ۱۳۸۶

الف- روش اول

در روش اول متغیر تولید در هر ماه نسبت به ماه قبل، مقایسه و براساس میانگین رشد متغیر یاد شده طی سالهای ۱۳۸۱-۱۳۸۵، مقدار آن در ماههای سال ۱۳۸۶ پیش‌بینی شده است. با توجه به روند تولید ماهانه گوشت مرغ در این سالها و با فرض ثبات همه عوامل اثرگذار و تداوم وضع موجود، مقدار تولید ماهانه در سال ۱۳۸۶ کم و بیش مانند سالهای قبل است و بیشترین میزان تولید در بهمن و کمترین مقدار آن در خرداد خواهد بود. مقدار کل تولید ۱۴۴۸ هزار تن پیش‌بینی می‌شود که در مقایسه با میزان تولید سال ۱۳۸۵ حدود ۶/۵ درصد بیشتر است. مصرف سرانه مانند سال قبل به میزان

۱۶/۵ کیلوگرم و با توجه به نرخ رشد جمعیت، کل مصرف حدود ۱۱۷۳/۷ هزار تن خواهد بود. براساس تجربه تنظیم بازار، مقاطع بحرانی (افزایش تقاضا) این کالا بیشتر در ماه مبارک رمضان، محرم، ایام بازگشت حجاج و روزهای پایان سال است. این دوره‌ها با افزایش قابل توجه تقاضا و کمبود کالا و افزایش قیمت در بازار همراه است. طی چند سال اخیر، دوره‌های بحرانی گوشت مرغ بنا به اقتضاء مصادف با شش ماهه دوم سال بوده که این وضع در سال ۱۳۸۶ نیز تکرار خواهد شد. با توجه به موارد یادشده تلاش شده است دوره‌های پرمصرف، تعیین و براساس آن و با توجه به روند تولید، مقاطع بحرانی آن پیش‌بینی شود. به این ترتیب برای پیش‌بینی مصرف ماهانه گوشت مرغ، فرض شده که ۶۰ درصد آن در شش ماهه دوم سال و ۴۰ درصد در شش ماهه اول مصرف می‌شود. با این فرض، از کل مصرف سال ۱۳۸۶ مقدار ۷۰۴/۲ هزار تن در شش ماهه دوم (ماهانه حدود ۱۱۷/۳۷ هزار تن) مورد نیاز خواهد بود. براساس اطلاعات جدول شماره (۹) با فرض ۶۰ درصد مصرف گوشت مرغ در نیمه دوم سال و ۴۰ درصد در نیمه اول، در همه ماههای سال میزان تولید بیش از میزان تقاضاست و حتی در ماههای پرتقاضا، میزان تولید می‌تواند پاسخگوی نیاز جامعه باشد. براساس نتایج این روش، در سال ۱۳۸۶ به طور متوسط حدود ۲۷۴ هزار تن گوشت مرغ مازاد بر مصرف، تولید خواهد شد.

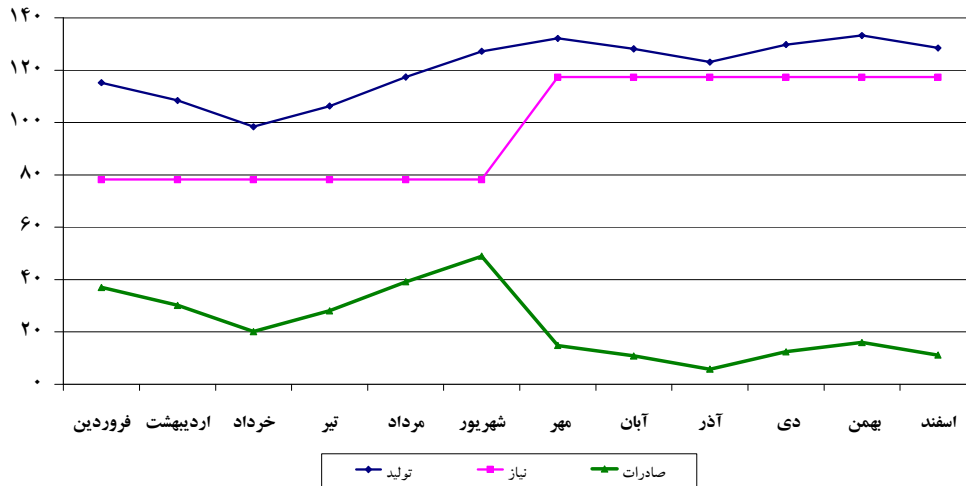
جدول شماره ۹. پیش‌بینی میزان تولید، مصرف و مازاد (کمبود) گوشت مرغ در سال ۱۳۸۶ (روش اول) (هزار تن)

عنوان	تولید	مصرف	مازاد (کمبود)
فروردین	۱۱۵/۲	۷۸/۲۵	۳۷
اردیبهشت	۱۰۸/۴	۷۸/۲۵	۳۰/۲
خرداد	۹۸/۴	۷۸/۲۵	۲۰/۱
تیر	۱۰۶/۴	۷۸/۲۵	۲۸/۱
مرداد	۱۱۷/۴	۷۸/۲۵	۳۹/۲
شهریور	۱۲۷/۲	۷۸/۲۵	۴۹
مهر	۱۳۲/۲	۱۱۷/۳۷	۱۴/۸
آبان	۱۲۸/۲	۱۱۷/۳۷	۱۰/۸
آذر	۱۲۳/۱	۱۱۷/۳۷	۵/۸
دی	۱۲۹/۸	۱۱۷/۳۷	۱۲/۴
بهمن	۱۳۳/۳	۱۱۷/۳۷	۱۵/۹
اسفند	۱۲۸/۵	۱۱۷/۳۷	۱۱/۲
جمع	۱۴۴۸/۱	۱۱۷۳/۷۲	۲۷۴/۵

مأخذ: محاسبات تحقیق

امکان‌سنجی تنظیم بازار تخم‌مرغ و گوشت مرغ ... ۳۷

نمودار ۷. پیش‌بینی تولید، مصرف و مازاد (کمبود) گوشت مرغ در سال ۱۳۸۶ (روش اول) (هزار تن)

ب- روش دوم

در روش دوم براساس نرخ رشد هندسی تولید ماهانه گوشت مرغ طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۸۱، میزان تولید سال ۱۳۸۶ پیش‌بینی شده است. بر این اساس کمترین میزان تولید در آبان و بیشترین آن در مرداد ماه و مقدار کل تولید حدود ۱۴۶۴ هزار تن خواهد بود که نسبت به سال ۱۳۸۵ حدود ۸ درصد رشد خواهد داشت. ذکر این نکته ضروری است که نوسانات تولید در این روش بیش از روش اول است. براساس نتایج به‌دست آمده میزان تولید به استثناء دو ماه مهر و آبان در سایر ماهها بیش از مصرف است و مازاد تولید در این روش حدود ۲۹۰ هزار تن خواهد بود. با توجه به امکان ذخیره‌سازی گوشت مرغ در شرایط ویژه تا ۹ ماه، می‌توان از ابزار ذخیره‌سازی استفاده و مازاد تولید را ذخیره و در ماههای کمبود و افزایش قیمت (بحران) به بازار عرضه نمود.

با توجه به احتمال خطای روش آماری مورد استفاده و فرض ثبات مصرف ماهانه در طول سال، احتمال اختلاف نتایج حاصل با واقعیت، قابل پیش‌بینی است. به ویژه در ماههای کمبود، میزان شکاف تولید و مصرف شاید بیش از ارقام به‌دست آمده باشد. از سوی دیگر با توجه به ریسک موجود در صنعت مرغداری و وابستگی شدید این صنعت به مواد اولیه (دان مرغ) به خارج، لازم است سیاستگذاری در عرصه تنظیم بازار این کالا با دقت و همه‌جانبه‌نگری انجام شود.

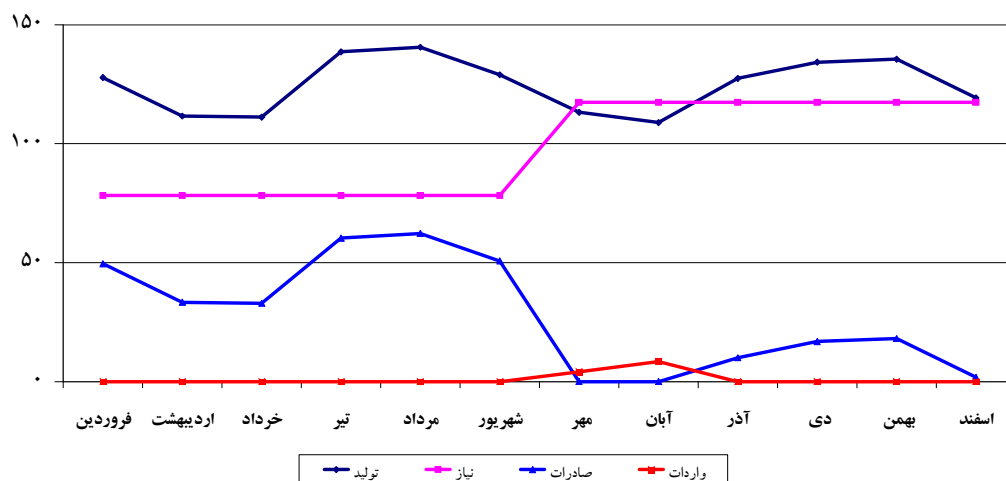
جدول شماره ۱۰. پیش‌بینی تولید، مصرف و مازاد (کمبود)

گوشت مرغ در سال ۱۳۸۶ (روش دوم) (هزار تن)

عنوان	تولید	مصرف	مازاد(کمبود)
فروردین	۱۲۷/۶	۷۸/۲۵	۴۹/۴
اردیبهشت	۱۱۱/۶	۷۸/۲۵	۳۳/۴
خرداد	۱۱۱/۲	۷۸/۲۵	۳۳
تیر	۱۳۸/۶	۷۸/۲۵	۶۰/۴
مرداد	۱۴۰/۶	۷۸/۲۵	۶۲/۴
شهریور	۱۲۹	۷۸/۲۵	۵۰/۸
مهر	۱۱۳/۲	۱۱۷/۳۷	-۴/۲
آبان	۱۰۸/۹	۱۱۷/۳۷	-۸/۵
آذر	۱۲۷/۴	۱۱۷/۳۷	۱۰
دی	۱۱۸/۶	۱۱۷/۳۷	۱/۲
بهمن	۱۳۶/۷	۱۱۷/۳۷	۱۹/۳
اسفند	۱۰۱/۱	۱۱۷/۳۷	-۱۶/۳
جمع		۱۱۷۳/۷۲	۲۹۰/۸

مأخذ: محاسبات تحقیق

نمودار ۸. پیش‌بینی تولید، مصرف و مازاد (کمبود) گوشت مرغ در سال ۱۳۸۶ (روش دوم) (هزار تن)

۳-۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

به منظور پیش‌بینی وضع گوشت مرغ در سال ۱۳۸۶، میزان تولید به دو روش محاسبه شد. در روش اول متغیر تولید در هر ماه در مقایسه با ماه قبل براساس روند زمانی ۱۳۸۵-۱۳۸۱ محاسبه و سپس با استفاده از فرمول متوسط نرخ رشد حسابی، وضع آن در هر یک از ماههای سال ۱۳۸۶ پیش‌بینی شد. در روش دوم نرخ رشد تولید در هر یک از ماههای هر سال نسبت به ماه مشابه آن در سال قبل، براساس فرمول میانگین هندسی، محاسبه و سپس براساس متوسط نرخ رشد ماهانه دوره زمانی ۱۳۸۵-۱۳۸۱، وضع ماهانه آن در سال ۱۳۸۶ پیش‌بینی شد. لازم به یادآوری است که برای پیش‌بینی میزان مصرف، مصرف سرانه در کل جمعیت ضرب شد. از سوی دیگر میزان مازاد (کمبود) گوشت مرغ، تفاوت مقدار تولید و مصرف ماهانه است. جدول شماره (۱۱) نتایج هر یک از روشها را نشان می‌دهد.

در روش اول کل تولید (۱۴۴۸/۲ هزار تن)، حدود ۱۶ هزار تن کمتر از روش دوم است و صرف نظر از تفاوت میزان تولید، روند آن نیز در هر دو روش متفاوت است. با توجه به الگوی مصرف گوشت مرغ و افزایش تقاضا در نیمه دوم سال، فرض شده است ۶۰ درصد مصرف در این شش ماه صورت گیرد. با این فرض، در روش اول در همه ماهها مازاد تولید و در نتیجه امکان ذخیره فراهم خواهد بود و در روش دوم، در ماههای مهر، آبان و اسفند کمبود خواهیم داشت. علی‌رغم اینکه در روش دوم میزان تولید بیش از روش اول است اما با توجه به اینکه در این روش شکاف تولید و مصرف بیشتر است و در حقیقت شرایط نامطلوب‌تری از بازار گوشت مرغ را به نمایش می‌گذارد، پیشنهاد می‌شود به منظور آمادگی بیشتر در پاسخ به بحرانهای احتمالی، برای تنظیم بازار این کالا از نتایج روش دوم استفاده شود.

جدول شماره ۱۱. برآورد میزان تولید و مازاد (کمبود) گوشت مرغ در سال ۱۳۸۶ (هزار تن)

عنوان	روش اول		روش دوم		مصرف (۳)
	تولید	مازاد (کمبود)	تولید	مازاد (کمبود)	
	(۱)	(۱-۳)	(۲)	(۲-۳)	
فروردین	۱۱۵/۲	۳۷	۱۲۷/۶	۴۹/۴	۷۸/۲۵
اردیبهشت	۱۰۸/۴	۳۰/۲	۱۱۱/۶	۳۳/۴	۷۸/۲۵
خرداد	۹۸/۴	۲۰/۱	۱۱۱/۲	۳۳	۷۸/۲۵
تیر	۱۰۶/۴	۲۸/۱	۱۳۸/۶	۶۰/۴	۷۸/۲۵
مرداد	۱۱۷/۴	۳۹/۲	۱۴۰/۶	۶۲/۴	۷۸/۲۵
شهریور	۱۲۷/۲	۴۹	۱۲۹	۵۰/۸	۷۸/۲۵
مهر	۱۳۲/۲	۱۴/۸	۱۱۳/۲	-۴/۲	۱۱۷/۳۷
آبان	۱۲۸/۲	۱۰/۸	۱۰۸/۹	-۸/۵	۱۱۷/۳۷

ادامه جدول شماره ۱۱

مصرف (۳)	روش دوم		روش اول		عنوان
	مازاد (کمبود)	تولید	مازاد (کمبود)	تولید	
	(۲-۳)	(۲)	(۱-۳)	(۱)	
۱۱۷/۳۷	۱۰	۱۲۷/۴	۵/۸	۱۲۳/۱	آذر
۱۱۷/۳۷	۱/۲	۱۱۸/۶	۱۲/۴	۱۲۹/۸	دی
۱۱۷/۳۷	۱۹/۳	۱۳۶/۷	۱۵/۹	۱۳۳/۳	بهمن
۱۱۷/۳۷	-۱۶/۳	۱۰۱/۱	۱۱/۲	۱۲۸/۵	اسفند
۱۱۷۳/۷۲	۲۹۰/۸	۱۴۶۴/۵	۲۷۴/۵	۱۴۴۸/۱	جمع

مأخذ: محاسبات تحقیق

منابع

مرکز آمار ایران (۱۳۸۵)، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن.
 وزارت بازرگانی، دبیرخانه ستاد تنظیم بازار کالاهای اساسی (۱۳۸۵-۱۳۵۱)، آمار مصرف سرانه.
 وزارت جهاد کشاورزی، معاونت امور دام (۱۳۸۵-۱۳۸۱)، آمار تولید، واردات و صادرات گوشت مرغ و تخم مرغ.